

INTRODUCCIÓ A LA PSICOPATOLOGIA DE NENS I ADULTS 26924

09/03

Àrea de Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics

Professores Mòdul Infància i Adolescència:

Teoria: Lourdes Ezpeleta, M. Claustre Jané i Noemí Guillamón

Pràctiques: Sergi Ballespí, Noemí Guillamón i Joaquim Puntí

Docència tutoritzada: Lourdes Ezpeleta, M. Claustre Jané, Sergi Ballespí i Noemí Guillamón

Professors Mòdul Adults: Jordi Obiols, Neus Barrantes, Francisco Arrufat, Eva Mª Alvarez.

OBJECTIUS

Mòdul Infància i Adolescència:

Aquest mòdul presenta les principals alteracions en el desenvolupament de les funcions bàsiques a la infància i l'adolescència. Els objectius que es pretén aconseguir són:

1. Exposar els principals models conceptuals i influències etiològiques en psicopatologia del desenvolupament
2. Classificar els trastorns psicològics a la infància i l'adolescència
3. Identificar patrons normals de desenvolupament i conducta per a poder distingir els desviats.
4. Enumerar les manifestacions psicopatològiques de cada funció, les seves causes, símptomes associats, tendències epidemiològiques, condicions similars i línies d'intervenció.
5. Aplicar els conceptes teòrics en casos pràctics

Mòdul Adults:

Adquirir els coneixements bàsics de

1. les bases conceptuals de l'anormalitat en psicopatologia de l'adult.
2. l'evolució històrica de la psicopatologia en el darrer segle.
3. la classificació actual dels trastorns psicopatològics.
4. la semiologia de la psicopatologia: estudi dels signes i símptomes fonamentals dels diferents trastorns psicopatològics.

L'adquisició d'aquests coneixements s'obtindrà mitjançant: a) classes teòriques magistrals, b) visionat de casos clínics en videogravació a les classes pràctiques c) consultes concretes i debat de temes polèmics a les classes de docència tutoritzada d) lectura de la bibliografia

recomanada.

Finalitzat aquest mòdul l'alumne tindrà un coneixement global de totes les formes d'expressió patològica de la consciència, les emocions, el pensament i el llenguatge. No es tracten trastorns psicopatològics concrets (*veure a l'assignatura Psicopatologia d'Adults*)

TEMARI

TEORIA

MÒDUL INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA: ALTERACIONS EN EL DESENVOLUPAMENT DE LES FUNCIONS MENTALS

1. **Psicopatologia del desenvolupament, epidemiologia i etiologies**
Qüestions bàsiques de la psicopatologia infantil. La definició de la psicopatologia infantil. Consideracions epidemiològiques. Visió general de les influències etiològiques més importants.
2. **Sistemes taxonòmics en Psicopatologia**
Definició. Propòsit de la classificació. Models de classificació. Sistemes de classificació categorials. Sistemes de classificació dimensional.
3. **Alteracions de la conducta alimentària**
Anorexia nerviosa. Bulimia nerviosa. Trastorn per afartament. Trastorns de la conducta alimentària d'inici en la infància
4. **Alteracions en el desenvolupament del llenguatge**
Definicions. Desenvolupament de la parla i del llenguatge. Trastorn fonològic. Caqueig. Retard simple. Trastorns del llenguatge expressiu i mixt. Altres síndromes psicopatològics amb alteracions del llenguatge.
5. **Trastorns del comportament motor**
Síndrome de Gilles de la Tourette. Trastorns per tics crònics. Trastorn per tics transitoris. Trastorn per moviments estereotipats. Trastorn del desenvolupament de la coordinació.
6. **Trastorns de la son**
Disòmnies. Parasòmnies. Problemes conductuals i evolutius relacionats amb la son.
7. **Alteracions en el control d'esfínters**
Enuresi. Encopresi
8. **Alteracions en el desenvolupament de la sexualitat**
Desenvolupament psicosexual normal. Trastorns de la identitat sexual

MÒDUL ADULTS: CONCEPTES GENERALS I SEMIOLOGIA DE LA PSICOPATOLOGIA DE L'ADULT

9. **Concepte i criteris d'anormalitat en psicopatologia de l'adult.**
La psicopatologia com a ciència. Causalitat i etiologia en psicopatologia.
10. **Història moderna de la psicopatologia.**
11. **Història clínica en psicopatologia. Instruments d'avaluació en psicopatologia.**
Avaluació biològica en psicopatologia (*classe pràctica*).
12. **Aparença, actitud i comportament general.**
13. **Consciència, Atenció i Orientació.**

Definició de consciència. Nivells d'activació de la consciència. Consciència i processament cognitiu. Alteracions quantitatives i qualitatives de la consciència. Concepte d'atenció. Atenció selectiva. Atenció sostinguda. Alteracions de l'atenció. Concepte d'orientació. Orientació alopsíquica i autopsíquica.

14. Memòria.

Memòria immediata, recent i remota. Trastorns quantitius de memòria: Amnèsies, hipomnèsies, paramnèsies. Trastorns qualitius de la memòria: les paramnèsies. Memòria i trastorns psicopatològics.

15. Psicomotricitat

Alteracions del moviment: tremolor, convulsions, tics, agitació, alentiment, estupor, paràlisi. Síndrome catatònica. Signes neurològics subtils. Trastorns iatrogènics del moviment.

16. Afectivitat

Concepte d'emoció, ànim i afecte. Alteracions de l'afectivitat. Embotament afectiu. Diagnòstic diferencial de la conducta violenta i agressiva.

17. Percepció.

Percepció i sentits. Alteracions de la percepció: al.lucinació, pseudoal.lucinació, al.lucinosi i il.lusió. Al.lucinacions i modalitat sensorial.

18. Llenguatge i Pensament.

Pensament, llenguatge i comunicació. Alteracions del contingut del pensament. Alteracions formals del pensament. Síndrome afàsica.

19. Judici, Introspecció. Control de la conducta.

Capacitat de judici i consciència de malaltia. Síndrome Frontal-orbital. Síndrome Frontal de la Convexitat.

Per poder assolir el nivell de coneixements esperat de l'assignatura cal completar els guions de classe amb la bibliografia recomenada. S'estima que la dedicació no presencial és de 2,5-3 hores per tema.

PRÀCTIQUES

Professors Mòdul Adults: Jordi Obiols, Neus Barrantes, Francisco Arrufat, Eva Mª Alvarez.

Mòdul Infància i Adolescència

L'objectiu general de les pràctiques és identificar les característiques descrites a cada alteració a partir de casos pràctics extrets de la realitat o videogravats. Els alumnes observaran i treballaran els casos per comentar-los conjuntament. Els objectius, materials i activitats a realitzar a cada pràctica estarà disponible en el campus virtual a l'apartat *Material Docent* amb la identificació de la paraula *Pràctica*. Els temes que es tractaran presencialment (la resta a *Docència Tutoritzada*) seran els següents:

- Classificacions
- Trastorns de la conducta alimentària

Mòdul Adults

Les pràctiques tenen un doble objectiu. Una part del temari s'imparteix exclusivament en forma de classe pràctica (Tema 11). La resta de classes pràctiques pretenen facilitar

l'aprenentatge dels continguts de l'assignatura. Els continguts impartits en aquestes classes s'avaluaràn en l'examen final de l'assignatura.

Continguts:

- Història clínica en psicopatologia
- Examen de l'estat mental
- Instruments d'avaluació en psicopatologia
- Avaluació biològica en psicopatologia
- Videos de casos clínics

DOCÈNCIA TUTORITZADA

Mòdul Infància i Adolescència

L'objectiu principal d'aquesta docència es complementar les classes pràctiques. En segon terme, la docència tutoritzada també pot ampliar la docència teòrica.

El mòdul tutoritzat d'infància i adolescència es realitzarà a través del **campus virtual**. A l'apartat **material docent** es disposaran casos de psicopatologies no tractades a les classes de pràctiques però explicades a les classes de teoria, amb l'objectiu de que l'alumne pugui treballar un ventall més ampli de trastorns del que permeten les classes de pràctiques. En un arxiu hi constarà el cas sense resoldre i, en un altre, el cas ja resolt perquè l'alumne el consulti després d'haver-lo treballat i comprovi quin ha estat el seu rendiment. L'alumne que segueixi tant les classes de pràctiques com la DT haurà pogut treballar, al menys, un trastorn de cadascun dels temes del programa. Els temes que es tractaran són els següents:

- Trastorns de la conducta alimentària
- Trastorns per moviments estereotipats
- Trastorn de la identitat sexual
- Trastorns del control d'esfínters
- Trastorns de la son
- Trastorn per Tics

A l'apartat de **fòrum**, a més de tenir l'oportunitat de consultar dubtes, els professors presentaran notícies, llocs internet, resultats de recerca, i altres material recents que poden ser discutits al foro.

Mòdul adults

Professors Mòdul Adults: Jordi Obiols, Neus Barrantes, Francisco Arrufat

L'objectiu principal d'aquesta docència es complementar les classes pràctiques. En segon terme, la docència tutoritzada també pot ampliar la docència teòrica.

El mòdul tutoritzat d'adults es realitzarà a través del **campus virtual**. A l'apartat **material docent** es dipositaran arxius que contindran material teòric (vocabulari i semiologia) i casos de psicopatologies per tal que l'alumne pugui treballar un ventall més ampli de trastorns del que permeten les classes de pràctiques. La dinàmica que seguiran aquests exercicis pràctics consistirà en proporcionar un arxiu amb el cas sense resoldre i, en un altre, el cas ja resolt perquè l'alumne el consulti després d'haver-lo treballat i comprovi quin ha estat el seu

rendiment.

No hi ha una avaluació específica per la docència tutoritzada.

AVALUACIÓ

Es superarà l'assignatura quan s'hagi obtingut al menys una puntuació de 5 al mòdul de infància i adolescència i una puntuació de 5 al mòdul d'adults. En aquesta situació, la nota final es calcularà amb el promig d'ambdues parts. Per a poder ser avaluat a una convocatòria, l'alumne s'haurà d'haver presentat a les dues parts de l'assignatura..

Mòdul infància i adolescència

L'examen serà tipus test amb aproximadament 45 preguntes amb 4 alternatives de resposta (Encerts-(Errors/3)).

Mòdul adults

L'examen serà tipus test amb aproximadament 45 preguntes amb 4 alternatives de resposta (Encerts-(Errors/3)).

ASSIGNATURES DE LLIURE ELECCIÓ RECOMANADES

- Assignatures de lliure elecció:

23877 Patologia de l'Audició i del Llenguatge (12 crèdits. Anual)

26771 Bases Psicològiques dels Estats de Salut i Malaltia (8 crèdits. 1r semestre)

23020 Paidopsiquiatria (3 crèdits. 2n semestre. Vall d'Hebron. Grup 3)

23834 Salut Ambiental (6 crèdits. 1r semestre)

- Activitats recomenades com a crèdits de lliure elecció:

La matriculació es fa a l'Escola de Doctorat i Formació Continuada.

Curs d'actualització en esquizofrènies (3 crèdits. 1r semestre)

Curs d'actualització en demències (3 crèdits. 1r semestre)

Curs d'actualització en trastorns afectius i trastorns d'ansietat (6 crèdits. 1r semestre)

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA

Mòdul Infància i Adolescència

Caballo, V.E. y Simón, M.A. (2001). *Manual de psicología clínica infantil y del adolescente. Trastornos generales*. Madrid: Pirámide.

Manual de psicologia clínica que descriu tant els aspectes clínics del trastorns psicològics com la intervenció. D'aquest volum son útils per a la preparació de l'assignatura els capítols: 1, 8, 9, 11 i 12.

Caballo, V.E. y Simón, M.A. (2002). *Manual de psicología clínica infantil y del adolescente. Trastornos específicos*. Madrid: Pirámide.

Manual de psicologia clínica que descriu tant els aspectes clínics del trastorns psicològics com la intervenció. D'aquest volum son útils per a la preparació de l'assignatura els capítols: 4, 5, 6, 8, 9 i 12.

Mòdul Adults

Vallejo Ruiloba, J. (ed.) (2002) *Introducción a la psicopatología y la psiquiatría*, (5ª Ed.). Barcelona: Masson, S.A.

Se'ns dubte, aquest és un manual enfocat a l'alumne. Cobreix la totalitat de temes tractats a aquesta assignatura, amb un enfocament multidisciplinar (esta redactat per psiquiatres i psicòlegs). Els apartats de revisió de hipòtesis etiològiques potser és el menys exhaustiu, i fa menys èmfasi en les aportacions fetes des de models psicològics com el cognitiu-conductual. Com es pot comprovar hi ha diverses edicions. Els diferents capítols s'han anat actualitzant (no tots) i s'ha ampliat el contingut amb nous capítols.

Kaplan, H.I., Sadock, B.J. y Grebb, J.A. (1996) *Sinopsis de Psiquiatría* (7ª Ed.). México: Panamericana.

Aquest manual té un enfocament més psiquiàtric. Es descriuen fonamentalment els trastorns psicopatològics (que s'expliquen a l'assignatura de Psicopatologia d'Adults, optativa de 2on quadrimestre), tot i que també es descriuen molts dels conceptes semiològics que pertanyen a la Introducció. També té un capítol (cap. 8) dedicat exclusivament a la descripció dels termes de la semiologia que cobreix l'assignatura d'Introducció.

Belloch, A., Sandin, B., y Ramos, F. (1994) *Manual de psicopatología*. Vol I. Madrid: McGraw Hill. Interamericana.

Aquest llibre és un manual bàsic per a seguir l'assignatura. Cobreix la totalitat dels temes tractats i està clarament dirigit a l'alumne. Té recursos didàctics com ara glossaris de termes bàsics. A més de la descripció de la semiologia (síntomes i signes) que es tracta al programa de Introducció presenta una revisió força exhaustiva de les hipòtesis explicatives que ofereixen diversos models en psicologia i psiquiatria.

COMPLEMENTÀRIA

Mòdul Infància i Adolescència

S'especificarà a través del campus virtual amb el dossier de cada tema .

Mòdul Adults

S'especificarà a través del campus virtual.